Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 215. V Ljubljani, petek 23. septembra 1938. Leto III.

Pred zasedbo obmejnih predelov po Nemcih:

Nemška vojska zbrana ob meji, da vkoraka v sudetsko ozemlje

Spopadi v sudetskih krajih - Nemci prevzemajo oblast

München, 23. sept. o. Agencija Stefani poroča, da odhajajo iz bavarskih in saških garnizij motorizirani oddelki nemške vojske proti češki meji, kjer je zbranih že več divizij, ki čakajo povelja, da vkorakajo v sudetske pokrajine ter zasedejo 10 km širok obmejni pas, kakor je to včeraj zahteval Hitler od predsednika angleške vlade Chamberlaina.

Praga, 23. sept. m. Po poročilih, ki so snoči prispela v Prago, je Hitler v razgovoru s Chamberlainom zahteval, da nemške čete zasedejo ozemlje 14 milj daleč od meje v sudetske pokrajine. Tukajšnji politični krogi zatrjujejo, da Chamberlain na to Hitlerjevo zahtevo ni pristal, nakar je Hitler sporočil angleškemu ministrskemu predsedniku, da so se češkoslovaške oblasti umaknile iz tega pasu. Pozneje pa se je ugotovilo, da poročilo, ki ga je imel pripravljenega Hitler, namreč, da je češkoslovaški vojska zapustila te kraje, ne odgovarja resnici.

Sudetski Nemci so včeraj v okolici Heba priredili veliko ljudsko slavje, nakar je večja skupina Nemcev napadla orožnike in policijo. Napadalci so orožnike razorožili, jih pretepli, nato pa na orožniško postajo razobesili zastavo s kljukastim križem.

Heb, 23. sept. m. Poročajo, da je načelnik češkoslovaškega generalnega štaba Krejči izdal včeraj popoldne ukaz, po katerem so se morale čete iz krajev, kjer bi jih lahko pogrešali, takoj preseliti v sudetsko-nemške pokrajine. Po ukazu generala Krejčija so se čete morale razporediti tako, da bi po možnosti vsaka vas imela vojaško posadko. Okoli štirih popoldne so prišli prvi oddelki oklopnih avtomobilov v Königsberg, Falkenau, Kraslice, Neudeck, Jahimov in nekatera druga mesta, v katerih so že organizacije sudetskih Nemcev ustanovile začasno svojo policijo, ki je vzdrževala red. Po prihodu češkoslovaškega vojaštva v te kraje je prišlo na več mestih do spopadov med češkoslovaško vojsko in varnostnimi ukrepi sudetsko-nemške stranke. Pri teh spopadih je bilo 16 mrtvih.

Cheb, 22. septembra. AA. (Reuter) Snoči so patrolni oddelki sudetske nemške stranke v Aschu aretirali vse nasprotnike narodno socialistične ideologije in med njimi je bilo tudi mnogo takih, ki so bili v službi češke policije. Brzojavni in telefonski promet s Prago je skoraj popolnoma nemogoč. Vsi vlaki, ki so včeraj odhajali v notranjost ČSR, so bili polni čeških družin. Včeraj so se ves dan vračali sudetski Nemci, ki so bili pred dnevi zbežali v Nemčijo. Na tisoče sudetskih Nemcev je že včeraj čakalo prihod nemških čet. Ljudstvo je prepričano, da so nemške čete že pripravljene na meji, da bi vkorakale v kraje, kjer žive sudetski Nemci.

Medtem pa sudetski Nemci stalno pozdravljajo vozila in avtomobile radovednežev, ki prihajajo iz Nemčije. Dopisnik Reuterja poroča, da je včeraj v Chebu videl celo družino Čehov, ki so s skromnim imetjem pod stražo sudetske nemške patrole morali oditi v notranjost države. Na katoliški katedrali v Chebu se vije zastava s kljukastim križem.

London, 22. septembra. AA. (Reuter) Z nemško-češkoslovaške meje poročajo, da so češkoslovaške čete včeraj popoldne začele izpraznjevati sudetsko-nemške kraje.

Heb, 23. septembra. AA. Posebni Reuterjev dopisnik poroča iz Heba, da se je češkoslovaško izpraznjevanje pokrajine okoli Heba končalo brez prelivanja krvi.

Angleži beže iz Prage

London, 23. sept. AA. (Havas) Angleško letalo, ki bo odpeljalo iz Prage v London člane Runcimanovega odposlanstva, in angleške diplomatske uradnike, se je proti večeru na ukaz, ki je prišel radijskim potom, spustilo na letališču pri Nürnbergu. Nato se je letalo vrnilo v Prago, kjer bo, kakor se misli, vkrcalo še več angleških vodilnih uradnikov.

Včerajšnji dogodki v Pragi:

Odstop stare vlade dr. Hodže Nova vlada „narodne sloge"

pod predsedstvom generala Sirovega

Praga, 23. sept. o. Zaradi nevarnega zunanjega in notranjega položaja in zaradi pritiska javnosti, je včeraj ob 11 odstopila češkoslovaška vlada dr. Hodže. Predsednik republike je odstop sprejel popoldne, nakar so se takoj začela posvetovanja za sestavo vlade narodne sloge, kateri naj bi predsedovala kaka vojaška osebnost. Iz nove vlade so bili že naprej izključeni zastopniki komunistov. Pod večer je bila nova vlada sestavljena in je takoj prisegla predsedniku republike. Pričakujejo, da bo v to vlado narodne sloge vstopilo tudi nekaj slovaških zastopnikov, najbrž še danes. Nova vlada je sestavljena takole:

ministrski predsednik in minister za državno obrambo **general Sirovy,**
notranji minister **dr. Černi,**
minister brez portfelja **dr. Vavrečka,**
minister brez portfelja **St. Bukovski,** predsednik čsl. sokolske zveze,
zunanji minister **dr. Kamil Krofta,**
finančni minister **dr. Kalfus,**
minister brez portfelja **dr. Peter Zenkl,**
prosvetni minister **Engelbert Šubert,**
pravosodni minister **dr. Fajlor,**
minister za trg., obrt in industrijo **Janeček,**
prometni minister **Kaminski,**
minister za javna dela **general Nosal,**
kmetijski minister **dr. Reich,**
socialni minister **dr. Horak,**
minister za narodno zdravje **dr. Mentl,**
minister za pošto, brzojav in telefon **Dunovski,**
minister za izenačenje zakonov **Jožef Fritz.**

V političnem odboru ministrov ostanejo še naprej iste osebe, kot so bile v prejšnji vladi to je dr. Hodža, Černi, Behine, Šramek in Franke. Nadaljevali bod razgovore o narodnostnem vprašanju.

Eden prvih aktov, ki jih je podpisala nova češkoslovaška vlada generala Sirovega, je bila potrditev pristanka praške vlade na angleško-francoski predlog.

Drugi sestanek Chamberlaina s Hitlerjem ni prinesel še nič odločilnega:

Uspeh razgovorov v Godesbergu zavisi od Nemčije

Hitlerjeve nepopustljive zahteve glede Češkoslovaške

Godesberg, 23. septembra. Včerajšnji razgovori med voditeljem Hitlerjem in Chamberlainom so se začeli takoj po Chamberlainovem prihodu v Godesberg. Razgovoru so v začetku prisostvovali samo tolmači in dr. Schmidt iz zunanjega ministrstva in svetnik Kirch z britanskega poslaništva, da bosta sestavila zapisnik. Okoli 18.30 sta Hitler in Chamberlain odšla v pritličje in tam v navzočnosti zunanjega ministra v. Ribbentropa nadaljevala razgovor. Pristop v hotel Dresden je nemogoč in je hotel pod nadzorstvom orožništva, da ne bi nihče mogel motiti razgovorov. Na tisoče Nemcev je čakalo na ulicah rezultat tega pomembnega dne.

Chamberlain je zapustil hotel Dresden ob 19.42. Razgovori med Hitlerjem in Chamberlainom se bodo nadaljevali jutri. Danes so razgovori trajali celi dve uri. Prisostvoval jim je samo tolmač.

Po razgovorih je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi: Predsednik angleške vlade Chamberlain se je popoldne sestal z vodjem in kancelerjem Hitlerjem. Razgovor se je začel ob 16 in se končal ob 19.15. Razgovori se bodo jutri nadaljevali. Ministrski predsednik Chamberlain je izrazil Hitlerju prepričanje, da si morajo vse skupine prizadevati, da krajevne razmere na Češkoslovaškem ne postanejo take, da bi mogle motiti nadaljnja pogajanja. Zato poziva obe stranki k ohranitvi miru in reda.

London, 23. sept. o. *O včerajšnjih razgovorih med Chamberlainom in Hitlerjem poročajo, da je Hitler od Chamberlaina zahteval, naj Anglija dovoli, da nemška vojska zasede danes 14 km širok pas sudetskega ozemlja v jamstvo, da bo praška vlada prenehala s svojim vedenjem, ki je tako, da Nemčiji ne dovoljuje več držati rok križem. Chamberlain je Hitlerja opozoril na nevarnost oboroženega posredovanja, ki bi lahko usodno vplivalo na izid razgovorov. Uspeh sestanka v Godesbergu je po angleškem mišljenju odvisen ne le od nemškega vedenja, marveč tudi od delavnosti sudetskih prostovoljskih oddelkov. Poročajo, da je Hitler v nadaljnjih razgovorih odklonil nemško jamstvo za bodoče češkoslovaške meje, če ČSR ne izpolni prej vseh nemških zahtev. Chamberlain je zahteval, da se vprašanje poljske in madžarske manjšine rešuje šele potem, ko bo mednarodna razmejitvena komisija končala svoje delo in ko bodo izmenjali češko in nemško prebivalstvo. Glede te točke ni Hitler dal Chamberlainu nobenih zagotovil.*

V angleških krogih se boje, da ne bi Chamberlainova prizadevanja spodletela zaradi kakšne nagle nemške akcije. Razgovori v Godesburgu bodo ostali samo prazne besede, če ne bo tudi Nemčija popustila. Od tega je odvisen tudi splošni evropski sporazum.

Godesberg, 23. sept. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča: Govore, da je angleški predsednik vlade predlagal Hitlerju:

Nemčija naj ne uporabi vojne sile, ker bi to onemogočilo pogajanja in bi v sedanjem trenutku delo diplomacije samo še otežkočilo. Razmejitev sudetskih in čeških krajev bi naj izvedla mednarodna komisija, ki naj bi tudi nadzirala izmenjavo prebivalstva. Komisija bi pa vse to lahko opravila samo v miru, ker bi sicer vse drugo prekoračilo okvir češkoslovaškega vprašanja in bi se položaj preveč zapletel.

Ni še znano, ali je Hitler kaj obljubil, vendar pa je Chamberlain opozoril na težave, ki bi nastale, če bi v ČSR prišlo do neredov, posebno zaradi tega, ker je vlada odstopila.

Verjetno so bili že snoči v tem smislu poslani v Prago potrebni nasveti. Položaj je težaven in odvisen od vseh mogočih spopadov. Vendar pa angleški krogi niso pesimistični.

Češkoslovaško ljudstvo ob najhujši preiskušnji:

Prizadevanja za ohranitev notranjega miru v ČSR

Praga, 23. septembra. Češkoslovaški radio je sinoči ob 17.30 sporočil proglas generala Syrovega:

Sodržavljani! V času, odločilnem za državo in narod, prosim vas vse, da ostanete vsak na svojem mestu: vojaki pod orožjem, kmetje za plugom, delavci v tovarnah in delavnicah, uradniki v pisarnah. Vojska bdi nad varnostjo republike in bo mogla izpolniti svojo nalogo tedaj, če bo narod enodušen in miren. Manifestirajte svojo odločnost mirno, delajte za državo, vrnite se takoj vsak k svojemu delu, kajti le tako je možna obramba države. Prirejati nove demonstracije bi pomenilo delati za sovražnika.

Župan mesta Prage Zenkl se je po radiu obrnil na prebivalstvo ter mu priporočal disciplino, obzirnost in mir. Močni in krepki bomo samo tedaj, če bomo ohranil mir in disciplino in če ne bomo dali sovražnikom nobene pretveze za trditev, kako razcepljen je naš narod.

Češkoslovaški radio je dal ob 16 tole poročilo:

»Tuja propaganda si prizadeva prepričati svet, da so manifestacije češkoslovaškega prebivalstva za ohranitev enotnosti države in vsega češkoslovaškega naroda baje manifestacije komunistov. Toda kdorkoli je videl katerokoli izmed veličastnih manifestacij v Pragi in v drugih češkoslovaških mestih, kjer so protestirali proti tistim, ki so zapustili Češkoslovaško, čeprav so se obvezali, da ji bodo pomagali, se je mogel prepričati, da so na teh manifestacijah govorili zastopniki vseh strank, ki so zveste češkoslovaški državi.

Rektorji univerze in drugih visokih šol v Pragi so poslali danes dijaštvu poziv, naj vzdržujejo red in mir. Poleg tega so se sestali tudi vsi člani Sokola, katoliških telovadnih društev v Pragi in Brnu ter po drugih važnejših mestih na Češkoslovaškem ter se stavili na razpolago oblastem za vzdrževanje miru in reda.

Češkoslovaški radio navaja v svojem poročilu, da vladata v vsej Češkoslovaški mir in disciplina, in sicer celo v obmejnih krajih, kjer imajo kalilci reda, ki so prišli iz sosednje države in so oboroženi, največjo priložnost, da vprizarjajo nasilje na češkoslovaških tleh. Toda njihovo zločinsko početje so oblastva povsod zatrla. Radio dalje naglaša odlično zadržanje vseh javnih uslužbencev in vseh vojaških formacij; njihova zvestoba in požrtvovalnost povsod omogočata, da se zagotovi brezhibno funkcioniranje vseh državnih ustanov.

Voditelj Slovencev dr. Korošec med borci za Mežiško dolino

Vsa Slovenija naj pošlje svoje zastopnike na

Koroški tabor na Prevaljah

v nedeljo, dne 25. septembra 1938

Vesti 23. septembra

Nad 2000 protestnih shodov proti taki ureditvi češkoslovaškega vprašnja, kakršno hoče Anglija, namerava prihodnji teden prirediti angleška delavska stranka. Tedaj bo češkoslovaško vprašanje že tako in tako urejeno...

28 mornarjev je utonilo v nenadnem viharju, ki je divjal ob turški obali Črnega morja.

Odstopila sta dva italijanska admirala, in sicer viceadmiral Ascoli, poveljnik dodekaneškega pomorskega okrožja, in poveljnik četrte pomorske divizije viceadmiral Maroni. Admirala sta Juda. Poleg njiju bo v kratkem odstopilo še več uglednih vojaških in civilnih osebnosti judovskega porekla, ker to zahteva nova politika italijanske vlade.

Vesti o krizi francoske vlade, ki so se raznesle včeraj v zvezi s sprejemom treh ministrov pri predsedniku Daladieru, so brez podlage, kakor je zvečer izjavil predsednik vlade sam.

150.000 Poljakov je včeraj demonstriralo po Varšavi za priključitev tešinskega ozemlja k Poljski.

Predsednik Zveze rotarijskih klubov George Heger se danes pripelje v Jugoslavijo.

Predsednik poljske republike in zunanji minister Beck nista odpotovala na lov k maršalu Goeringu, kakor poročajo uradno iz Varšave.

Poveljnik ameriškega letalstva, general Westower se je smrtno ponesrečil, ko je s svojim letalom pristajal na letališču blizu Los Angelesa.

V Moskvi so prijeli in zaprli 10 višjih uradnikov ministrstva za trgovino in za zunanje zadeve.

Japonski zunanji minister je poslal tajniku Zveze narodov brzojavko, v kateri obžaluje, da Japonska ne more poslati v Ženevo svojega zastopnika, ki bi pomagal »reševati« kitajsko japonski spor.

Novega trgovinskega ministra je dobila Madžarska, kjer je trgovinsko ministrstvo do zdaj vodil predsednik vlade sam.

V Atenah so včeraj slovesno sprejeli atlete, ki so zmagali na balkanskih tekmah v Belgradu. Sprejema se je udeležil tudi predsednik vlade in več ministrov.

Odstop predsednika ČSR Beneša zahteva glavno hitlerjevsko glasilo »Völkischer Beobachter«, češ da je on kriv težkega stanja v Evropi, ker je izjavil, da mu predsedniška prisega brani, da bi odstopil eno samo ped češke zemlje tujcu. List — kakor tudi vsi nemši listi te dni — poše veliko podobnih in neverjetnejših reči.

Angleški listi trdijo, da je zunanji minister Halifax odklonil madžarske in poljske zahteve glede poljske in madžarske manjšine. V resnici je Halifax obljubil Poljakom in Madžarom angleško podporo in dal zagotovilo, da bodo poljsko in madžarsko vprašanje reševali potem, ko bodo Nemci dobili, kar zahtevajo.

Češkoslovaški uradni krogi odločno zanikajo nemške vesti, češ da je prišlo iz Moskve več znanih agentov Kominterne, da pomagajo uvesti v Češkoslovaški boljševiški red.

Strah za bodočnost se izraža v pisanju ameriških listov, ki pravijo, da utegne sedanje reševanje evropske napetosti postati kdaj nevarno tudi za Ameriko, ki ni hotela v sedanjem sporu pomagati Angliji in Franciji.

Zračna ladja »Grof Zeppelin« se je včeraj dvignila na tretji poskusni polet v Nemčiji.

700 ribiških ladij se je potopilo med silnim orkanom, ki je zadnje dni divjal ob vzhodni obali Severne Amerike. Smrtnih žrtev je bilo 120.

Angleški kralj Jurij VI. je včeraj sprejel bivšega predsednika vlade lorda Baldwina.

130.000 beguncev iz sudetskih krajev je prišlo do zdaj v Nemčijo, vedo povedati hitlerjevski listi. Njihov voditelj Henlein obiskuje begunska taborišča.

Angleški listi razlagajo zadnje Mussolinijeve govore, zlasti onega v Trbižu, v katerem je priznal, da živi na robu Italije slovanska manjšina, ki pa je v italijanski državi, kakor je dejal Mussolini, zadovoljna.

Francoski zunanji minister Bonnet je včeraj sprejel poljskega in jugoslovanskega poslanika.

Romunija ni izdala nikakih izrednih vojaških ukrepov, trdijo uradno v Bukarešti.

Predsednik naše vlade dr. Stojadinovič je včeraj sprejel madžarskega in bolgarskega poslanika.

Bolgarski kralj Boris je včeraj obiskal Berlin, kjer bo imel več razgovorov z nemškimi voditelji. V Berlinu so ga sprejeli zastopniki nemške vlade.

Mednarodni finančni krogi, predvsem francoski in angleški, že pripravljajo posojilo za bodočo Češkoslovaško, ki bo v veliki meri oropana svojega bogastva in nujno navezana na tujo pomoč.

Angleški odbor za Zvezo narodov je sprejel resolucijo, v kateri odklanja angleško politiko glede ČSR in zahteva sklicanje parlamenta in da naj vlada v celoti objavi angleško-francoske predloge glede Češkoslovaške.

Zakaj so Sovjeti izdali ČSR, piše varšavski dnevnik »Gazeta Polska«, in pravi, da so se boljševiki zanašali, da bo izbruhnila evropska vojna, v katero se oni vmešali šele zadnji trenutek in izzvali splošno revolucijo.

Na seji razorožitvenega odbora Zveze narod. so se včeraj pogovarjali, kako omejiti letalske napade. V ta namen bodo sprejeli resolucijo kakor ponavadi.

Velike manifestacije za Mussolinija in Hitlerja so bile včeraj v Budimpešti.

Zastopstvo jugoslovenske državne delavske organizacije Jugorasa je včeraj obiskalo Firenco, kjer je bilo deležno navdušenega sprejema.

Španska nacionalistična vlada je včeraj imela sejo, na kateri so rzpravljali o zunanje političnih vprašanjih, in izjavili, da bodo podpirali prizadevanje Chamberlaina, Hitlerja in Mussolinija.

Drugi del poljskih vojaških vaj v Voliniji se je končal z veliki parado pred maršalom Ridz Smiglijem. Parada je trajala sedem ur.

Japonska vlada je včeraj izjavila, da zavrača sleherno umešavanje Zveze nerodov v spor med Kitajsko in Japonsko.

Najmanj 12 milijonov izdano za dijake

Olajšave za starše, bogate otrok

Ljubljana, 22. septembra.

Na vseh slovenskih srednjih šolah že traja reden šolski pouk. Tudi na ljubljanski univerzi postaja živahnejše življenje. Od 25. t. m. naprej do 10. oktobra se bodo vršili redni vpisi, nato pa nekaj tednov izredni. Akademiki že prihajajo v skupinah na univerzo. Vsem našim očetom pa dela prav mesec september bridke in hude težave, preglavice, skrbi in nadloge. Mnogi skušajo z največjimi težavami dobiti primerne zneske za svoje sinove-dijake. Niso to malenkosti! Treba je dostikrat prav globoko seči v blagajno, kajti poleg raznih taks, kolkov in šolnin morajo očetje poskrbeti sinovom tudi knjige in druge šolske potrebščine. Marsikateri oče je izdal do 5000 din in še več za šolo.

V mnogih krogih so bile prav živahne debate o lajšavah, ki naj bi se dovolile staršem, ki so bogati otrok. V modernih državah skušajo prav te starše nagraditi in dovoljujejo sinovom takih staršev največje olajšave pri študijah. Takim staršem dele celo podpore! In pri nas? Prav ti starši morajo največ žrtvovati za šolo, kajti niso redki primeri, da pošiljajo taki starši po 3 in celo 4 otroke v srednje šole. Ne uživajo kdo ve kakšnih olajšav Edino, kar jim je olajšano, je, da morajo le pri enem sinu plačati celo šolnino, za ostale pa samo polovico. Pa prav v tem pogledu so velike sitnosti, kajti za primer, da so otroci na raznih zavodih, morajo starši preskrbeti še posebna uradna potrdila.

Treba bi bilo, da se v bodoče ukrenejo posebne olajšave za te starše. Saj uživajo davkoplačevalci, ki izkažejo 9 otrok, tudi pri davčnih oblasteh posebne olajšave in so taki davkoplačevalci oproščeni plačila neposrednih davkov.

Nekatera navodila staršem in dijakom

Velike so sitnosti glede davčnih potrdil, ki jih mora vsak dijak brez razlike predložiti v šoli pri svojem vpisu. Ta davčna potrdila zahtevajo prav čedne vsote. Za vsako potrdilo je treba na davčni upravi plačati 30 din. Ta potrdila navadno dijaki zahtevajo od davčnih uprav zadnji moment v dnevih vpisovanja. Zato je opažati vsako leto konec avgusta in v začetku septembra izreden naval dijakov. Davčnim uradnikom bi dijaki lahko zelo olajšali delo pri izdaji potrdil. Letos n. pr. je bil velikanski naval dijakov na obe davčni upravi, tako za mesto Ljubljano in za ljubljansko okolico. Obe upravi sta bili nekatere dneve naravnost oblegani. Prišlo je nekatere dneve do 300 dijakov po davčna potrdila. Praktično in pametno bi bilo, da bi si dijaki ta potrdila poskrbeli že poprej med počitnicami, kar bi na ta način bilo delo in uradno poslovanje zelo olajšano. Obe davčni upravi v Ljubljani sta izdali nad 3000 davčnih potrdil.

Davčna potrdila mora predložiti vsak dijak pri vpisu, tudi ko njegovi starši ne plačujejo nobenega davka. Tri kovače mora plačati tudi najrevnejši dijak. Izračunano je bilo, da so letos vsi gimnazijski dijaki na 13 državnih gimnazijah plačali samo za ta potrdila 35.232 din.

Vsak dijak brez razlike mora dalje plačati pri vpisu znesek 50 din kot vpisnino in prispevek za zdravstveni sklad in druge potrebščine. In letos so na vpisnini prejele vse državne gimnazije v Sloveniji čedno vsoto 587.200 din. Skupaj je 11.744 dijakov na slovenskih državnih gimnazijah plačalo za davčna potrdila in vpisnino 622.420 din!

Letno velik prirastek gimnazijcev

Poročali smo že nekatere podrobne statistične podatke o vpisovanjih na ljubljanskih gimnazijah. Na vseh ljubljanskih gimnazijah je bilo letos vpisanih 5858 dijakov in dijakinj. Prav zanimiva je primerjava s prejšnjimi leti. Leta 1936 je bilo na ljubljanskih državnih gimnazijah in na liceju vpisanih 4937, lani pa 5423 dijakov in dijakinj. Letos znaša prirastek samo na ljubljanskih gimnazijskih zavodih 485 glav!

Na vseh 13 državnih gimnazijah v Sloveniji je bilo letos vpisanih 11.744 dijakov in dijakinj. Na treh zasebnih gimnazijah pa 1027, tako da je bilo letos vpisanih 12.771 gimnazijcev. Prav lepa armada učeče se mladine!

Reporter je skušal pri raznih starših dobiti nekatere splošne in podrobne podatke, koliko so izdali za dijake ob začetku letošnjega šolskega leta. Neki oče — delavec — je navedel, da je izdal za najnujnejše šolske stvari znesek 650 din, neki privatni uradnik, zaposlen pri večji družbi, je navedel detajliran račun za svoja dva sinova. Izdal je za vpisnino, davčno potrdilo, za šolske knjige in druge šolske potrebščine čedno vsoto 4300 din. Splošno lahko računamo, da so naši starši izdali za svoje sinove-dijake najmanj 1000 din. Toliko stane skoraj vsak dijak ob začetku leta. Vsota nikakor ni pretirana! Ako vzamemo to vsoto za splošno podlago končne šolske bilance, vidimo, da je bilo samo v Sloveniji izdano za gimnazije *12,771.000 dinarjev*. Ni izključeno, da izdatki za gimnazije presegajo še znatno višjo vsoto!

Letno splošno opazujemo znaten prirastek dijaštva na gimnazije. Letošnja splošna statistika navaja, da znaša letošnji prirastek napram lanskemu nad 1000 dijakov in dijakinj.

Hlapcu prebil lobanjo, mesto da bi mu plačal dolg?

Maribor, 23. septembra.

41 letni delavec Karel Muršek iz Košakov je bil pred nekaj meseci za hlapca pri posestniku Karlinu v Košakih. Ta mu je baje ostal dolžan 1090 din. Včeraj se je Muršek podal z advokatskim pismom k posestniku Karlinu, da bi mu ta vsaj nekaj izplačal na račun dolga. Karlin pa ga je baje napadel z železnim predmetom ter mu na dveh mestih prebil lobanjo. Hlapca so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Železniškim upokojencem in vdovam! V prvi polovici meseca oktobra morajo vsi oni upokojenci, kateri prejemajo svoje pokojnine od finančne direkcije, predložiti pravilno izpolnjene prijave za dokłade, kakor vsako leto. Prijave je treba predložiti točno od 1. do 15. oktobra, ker prej ali pozneje vložene prijave ne veljajo. Prijavni obrazci se dobe po nekaterih trafikah. Oni upokojenci pa, ki prejemajo svoje pokojnine od železniške direkcije, bodo pravočasno obveščeni kdaj bo treba prijave predložiti.

Naročajte Slovenski dom!

Razbojnika Jožefa Kodra so prijeli

V okolici Čateža je bilo zadnje čase vse polno vlomov in tatvin. Kljub najvestnejšemu poizvedovanju orožnikov pa ni bilo mogoče dobiti za skrivnostnim vlomilcem najmanjšega sledu. Tedaj se je začel med ljudstvom širiti glas, da ima vse te številne tatvine na vesti Jožef Koder, ki ima na vesti sedem ropov in en umor in še nešteto drugih grehov in ki je dejal, da ga oblasti ne bodo nikjer prijele živega. Zaradi tega je, bil med ljudstvom strah in trepet, kajti vsak je bil prepričan, da je Koder res prišel na Dolenjsko, ker so mu tla na Štajerskem postala prevroča in bo sedaj tukaj zganjal svoja grozodejstva.

Zaradi teh govoric so orožniki podvojili svojo čuječnost in so povsod nastavljali zasede in pasti. Naročali so ljudem, naj takoj sporoče prvi orožniški postaji, če bi Kodra res kje videli. Vendar se je zdelo, da je vsa čuječnost zaman. Oblasti so razpisale na njegovo glavo 3000 dinarjev, Koder pa se je v svojih skrivališčih smejal.

V ponedeljek, 19. septembra, pa je bilo spet vlomljeno v župnišče na Čatežu. Neznani ropar se je najprej dobro pogostil v kleti; nato pa je hotel priti v prvo nadstropje, kjer se je nadejal dobiti denarja. Oprezno je prislonil lestvo k oknu župnijske pisarne in že natrl šipo. Tedaj pa se je zbudila kuharica in vse župnišče je bilo takoj na nogah. Razbojnik se je prestrašil in pobegnil. Naslednji dan pa so ljudje pripovedovali, da so v okolici videli postopača, ki je bil popolnoma podoben razbojniku Kodru.

Usodno skrivališče

Po neuspélem vlomu v čateško župnišče, ki ga je nedvomno nameraval izvršiti Koder, se je ropar zatekel v hram nekega posestnika na Primskovem. Nihče ni poznal tega človeka, le lastnik hrama je bil prepričan, da ni to nihče drugi kot razbojnik Koder sam. Takoj je sporočil to orožnikom v Št. Vid in močna patrulja pod vodstvom komandirja Goloba je takoj odšla skrivaj proti omenjenemu hramu. Orožniki so bili prepričani, da se bo Koder, če je res Koder, na vse kriplje branil, in ker je bilo znano, da ima tudi orožje, so bili prepričani, da bo streljal. Zaradi tega so se kar najbolj oprezno približali hramu.

Koder je bil ves presenečen, ko so v njegovo bivališče nenadoma stopili štirje orožniki z naperjenimi puškami. Pograbil je revolver in začel streljati, vendar ni nobenega zadel. Ko je videl, da nič ne opravi, se je v zadnjem trenutku hotel rešiti aretacije s samomorom. Svojo 9 milimetrsko »armadno pištolo« znamke Steyer si je v bliskoviti naglici nameril na sence, a pištola se ni sprožila... Orožniki, ki so v njem res spoznali pravega Kodra, so ga v hitrici razorožili s tem, da so mu zbili nevarno orožje iz rok. Ko je Koder videl, da je ujet, se je vdal brez odpora in pustil, da so ga orožniki vklenili. Vklenjenega so odpeljali v Št. Vid, kjer so ga dolgo zasliševali. Včeraj se je odpeljal v Št. Vid tudi vodnik litijskega okraja Juro Mavračič. Ko bo zaslišavanje končano, bodo Kodra odgnali z močno stražo v Maribor, kjer ga bodo predali sodišču.

Kdo je Koder

Novica o aretaciji Kodra se je z bliskovito naglico raznesla po vsej Sloveniji. Vsak si je oddahnil, ko je izvedel, da je padel v roke pravice ta zloglasni zločinec.

Jožef Koder je bil rojen 11. marca 1909 v Hinjah, okraj Novo mesto, pristojen pa je v Maribor. S prav tako zloglasnim razbojnikom Melhiorjem Pintaričem sta imela spretno organizirano zločinsko tolpo, ki je dolgo časa strahovala štajersko prebivalstvo. Melhiorja Pintariča in druge njegove pajdaše so aretirali v razmeroma kratkem času. za Kodrom pa je manjkala vsaka prava sled. Med ljudstvom so se širile o njem najrazličnejše govorice, nihče pa ni mogel povedati kaj pravega. Pripovedovali so, da so ga videli na različnih krajih po Štajerskem, tako na Pohorju in v Slovenskih goricah, pa še v Savinjski dolini in celo, da se je kopal v Dravi. Ko je pa Koder videl, da so mu tla na Štajerskem prevroča, jo je mahnil na Dolenjsko, kar pa je bilo zanj usodno.

Na vesti ima sedem velikih ropov in en umor

Koder je bil zločinec velikega kova. V družbi z roparjem Pintaričem in s svojimi pomagači sta uprizarjala najrazličnejša grozodejstva. Svoječasno sta vlomila v hišo posestnika Romana Ačka, katerega sta z revolverskimi streli ubila in nato po hiši vse prebrskala in odnesla dve hranilni knjižici. Ta umor bo mogoče šele zdaj do potankosti razjasniti, kajti Pintarič je pri zaslišavanju zatrjeval, da je Ačka ustrelil Koder. Zdaj ga bodo soočili s Pintaričem in ostalimi pajdaši. Pojasnile pa se bodo sedaj prav gotovo tudi neštevilne druge tatvine in vlomi, posebno usoda 26.000 dinarjev, ki so svoj čas izginili posestniku Greifu v Ješenci pri Račah. Koder ima poleg umora posestnika Ačka na vesti še sedem ropov in brez števila večjih in manjših tatvin. Vse to bo sedaj prišlo na dan.

Kodra, pri katerem so ob aretaciji našli tudi razno vlomilsko orodje, predvsem »svinjsko nogo«, ki služi roparjem za vlamljanje v blagajne, bodo v kratkem prepeljali v Maribor, kjer ga bodo začeli temeljito zasliševati.

Usodni pretep pri kožuhanju koruze

Razgreta kri spet zahtevala življenje 17 letnega fanta

Maribor, 23. septembra.

Sinoči okoli 9 so se podali v Sv. Jakob v Slovenskih goricah k nekemu posestniku na kožuhanje trije raznašalci peciva iz Košakov, ki so zaposleni pri pekovskem mojstru Pečovniku, in sicer 17 letni Franc Zemljič, 24 letni Franc Ogrin in 22-letni Maks Zadravec. Ko so prišli k omenjenemu posestniku, so ostali na skednju pri kožuhanju do pol 11, ko je bilo delo končano. Nato pa so plesali in pili. Med plesom pa je nastal med domačimi fanti prepir zaradi nekega dekleta. Zadravec je nenadoma odšel na dvorišče, in ker se nekaj časa ni vrnil, sta bila Zemljič in Ogrin zanj v skrbeh. Šla sta za njim pogledat. Ko pa sta stopila iz hiše, je priskočil k njima nek domač fant ter z nožem zabodel Zemljiča. Ta se je na mestu zgrudil in po nekaj minutah izkrvavel. Ogrina pa so fantje pobili s kolom na tla ter mu zadali okoli 20 ran. Mariborski reševalci so ga takoj prepeljali v bolnišnico. Orožniki poizvedujejo za storilci.

[illegible]

Maribor, 22. septembra.

Iz Kamnice pri Mariboru nam poročajo o nečuvenem obnašanju sokolskih vitezov, ki so v nedeljo 18. t. m. bržkone na povratku iz sokolske prireditve v Št. Ilju v Slov. gor. v Kamnici pri Mariboru napadli člane tamošnjega Fantovskega odseka. Pri napadu se je odlikoval Pskal Girzila, ki je uslužben v železniških delavnicah v Mariboru in član kamniškega Sokola. Ta je trgal našim fantom znake s sukenj ter telesno poškodoval člana kamniškega Fantovskega odseka Vekoslava Ferka. Ker se mu je menda zdelo, da je izvršil premalo junaških dejanj, je pozival še ostale prisotne sokole, naj napadajo naše fante. Ne z dejanji, marveč z vzkliki je Gizili pomagal nek Rudolf Mislej, delavec iz Maribora, ki je tudi član Sokola in italijanski državljan, ki je prosil za naše državljanstvo, pa ga še ni dobil. Ta je vzklikal proti notranjemu ministru dr. Korošcu, pomagala pa mu je pri tem delavka iz Kamnice Milka Pajerjeva. Orožniki so vse tri prijavili pristojnim oblastem, Misleja pa tudi aretirali.

Proti sadovom take sokolske vzgoje bo treba enkrat energično nastopiti, ker sicer ljudje, ki ne trobijo v sokolski rog, ne bodo varni pred takimi divjaki, ki svoje »nacionalno prepričanje« kažejo s surovimi napadi na mirne in poštene ljudi. Če pa energični ukrepi ne bodo sledili, se bodo pač ljudje sami morali pripraviti za obrambo pred takimi, »nacionalnimi« elementi.

Kino Kodeljevo (tel. 41-64). Danes in jutri ob 20 dvojni spored: Mali lord Fanutleroy, velefilm po znamenitem Burnettinem romanu, v katerem igra naslovno vlogo Fredie Bartolomew. Dodatek: Moč ljubezni. — Akademiki! Ob delavnikih znižane vstopnice po 3.50 din.

Kazenski odmevi konkurza Ilirske družbe na Prevaljah

Kazenska preiskava proti notarju dr. Senčarju

Maribor, 22. septembra.

Za Prevalje in vso Mežiško dolino je bila dražba premoženja Ilirske rudarske družbe dogodek prve vrste. Okoliščine pa so hotele, da dogodek ni bil pozabljen, marveč so ga sproti osveževale. Sedaj je v Mariboru v zvezi s konkurzom in razprodajo nepremičnin imenovane rudarske družbe vzbudila veliko pozornost vest, da je proti notarju dr. Senčarju na Prevaljah uvedena kazenska preiskava, ki bi se prav za prav morala vršiti v Mariboru, pa je apelacijsko sodišče v Ljubljani odredilo, da mora preiskavo vršiti celjsko okrožno sodišče, ki bo sedaj moralo vse spise, ki se tičejo konkurza Ilirske družbe, poslati v Celje.

Do kazenske preiskave proti dr. Senčarju skoraj gotovo ne bi prišlo, da ni soproga zadnjega ravnatelja in družabnika Herta Flaschberger pri mariborskem okrožnem sodišču vložila civilne tožbe proti dr. Senčarju, ki je bil istočasno zastopnik upnikov proti Ilirski družbi, njen prisilni upravitelj, likvidator in sodni komisar ter lastnik terjatev Prve hrvatske štedionice proti Ilirski družbi, in Karlu Sedeju, ki je vse nepremičnine Ilirske družbe ocenil na 2,538.720 din. Pri tej razpravi je tožiteljica navajala zanimive stvari. Zlasti je navajala, da so bile nepremičnine Ilirske rudarske družbe, ki so bile namenjene za prodajo na dražbi, zavestno prenizko cenjene. Po izjavi tožiteljice je znašala pravilna vrednost teh nepremičnin, izračunane po zakonskih določilih ter upoštevajoč različne načine cenitev strokovnjakov za gozdno in orno zemljo ter les in stavbe ter investicije in odpravo agrarne klavzule 11,675.720 din, ne pa le dva in pol milijona dinarjev, kakor je vrednost ocenil g. Sedej in na kakršno cenitev je dr. Senčar, ki bi bil moral braniti interese družbe, pristal. Ker pa so bile nepremičnine razparcelirane na 183 skupin, je bila cenilna vrednost še mnogo višja ter bi morala znašati nad 15 milijonov din. Tožiteljica je v tožbi prav posebej podčrtavala dejstvo, da sta sodni komisar dr. Senčar in cenilec Sedej pozneje na dražbi nastopala kot kupca ter pokupila večino nepremičnin.

Zaradi navedb v civilni tožbi ge. Herte Flaschberger proti dr. Senčarju, ki je v svoji osebi združeval nasprotujoče si funkcije, je prišlo do kazenske ovadbe proti dr. Senčarju. Nadaljnjo preiskavo bo vodilo celjsko okrožno sodišče. Prepričani smo, da bo vsa afera vzbudila v javnosti mnogo zanimanja ter jo bomo zato o razvju in poteku preiskave natančno obveščali.

Puška se mu je razletela v roki

Maribor, 23. septembra.

25 letni vinogradniški čuvaj Ivan Muser, ki je bil zaposlen pri posestniku Šparovcu v Košakih, je sinoči stražil vinograd z nabito lovsko puško. Oddal je strel brez potrebe, pri tem pa se mu je razletela puška in mu odtrgala palec na levi roki ter mu razmesarila dlan. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

Nova bana moravske in primorske banovine Janičije Krasojevič in dr. Mirko Buič sta včeraj prevzela svoje posle in položila prisego.

Prosto bodo imeli 24., 25., 26. in 27. septembra vsi tisti dijaki, ki se bodo kot delegati udeležili kongresa Počitniške zveze v Sarajevu. To dovoljenje je dalo prosvetno ministrstvo s svojim odlokom z dne 21. septembra.

Poravnajte naročnino!

94

Andrew Smith: Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

V Ameriki se komunisti bojujejo za svobodo zborovanja, govora in tiska. V Rusiji ni nobene od teh svoboščin. Ljudstvo ne more z ničemer izražati svojega mišljenja. Vsako opozicijo pometete z oddelki, ki streljajo ljudi.

Pri nas stranka z vso silo ugovarja proti Hitlerju zaradi preganjanja judovske in katoliške vere. Vi pa spreminjate cerkve v hleve! Preganjate tiste, ki skrbe za službo božjo. Vaši komsomolci mečejo kamnje in gnoj v cerkvena okna.

Amerikanski komunisti začenjajo stavke in organizirajo proletarce, da bi jim pomagali do boljših življenjskih pogojev. Če pa ljudje pri vas skušajo storiti tako zoper borne plače, ki jim jih dajete, veste prav tako dobro, kakor jaz, kaj se zgodi z njimi.

V Ameriki organizira stranka obrambo malih kmetov, ki ne morejo plačati dolgov, da bi jim ne bilo zaradi tega prepustiti hiš in posestev kapitalistom. V Rusiji pa ste vzeli nesrečnim revnim kmetom vse, pa vam niso nič dolžni. Vzeli ste jim streho, polje, živino, žetev in celo motiko ter jih puščate, da mrjo od gladu.

V Ameriki je stranka dajala poguma stanovanjskim najemnikom, naj se ne dajo izganjati iz stanovanj. Vi pa mečete na cesto proletarca, čeprav je plačal najemnino, in dajete njegov prostor kakemu uradnjakarskemu izbrancu.

Komunisti v Združenih državah obsojajo Mussolinija in Hitlerja zaradi političnega preganjanja in ker sta onemogočila sleherno obliko ugovarjanja. Zakaj pa vi kar brez sodbe streljate tiste, ki nasprotujejo vaši vladi?

V Sovjetski Rusiji morajo delavci plačevati za vsak kos papirja, ki jim ga kdo izda, za najmanjšo ugodnost, ki jim je dovoljena, za krušno izkaznico, za vstopnino v parke in v muzeje. Kakšen krik bi zavzdignili njihovi tovariši v Ameriki, če bi se kaj takega godilo tam!

Na kratko: meni, skromnemu in zavednemu delavcu se zdi, da vse tisto, kar sem se naučil v Združenih državah sovražiti in proti čemur sem se bojeval, tukaj vlada, in sicer v najbolj osovraženi obliki. In nihče si ne upa vzdigniti glasu proti tej ničvredni vladi, ki divja po republiki proletarcev. Ali mi morda morete razložiti, kako je to in zakaj je tako? Ali želite, da nadaljujem?«

»Dovolj je!« je dejala Brodskaja. »Nismo pričakovali tega od tebe. Tako kakor Amerikanci, bomo živeli tu šele, ko bo socializem docela uveden in uveljavljen.«

Jaz pa sem vprašal:

»Za kaj se torej bori komunistična stranka v Ameriki?«

Toda Brodskaja se ni dala potegniti na to pot, temveč je silila vame:

»Vrnimo se na vprašanje, ki nas zdaj zanima. Povej mi, kaj lahko storimo, da te pripravimo do tega, da ostaneš?«

»Nič. Prodal sem vse svoje obleke, celo pohištvo. Vsa moja prtljaga je že na meji. Imam listke za železnico in za parnik. Nikar me več ne preganjajte.«

Brodskaja me je ustavila:

»Kupili ti bomo čisto novo pohištvo in ti dali vse, kar si prodal.«

»Kaj misliš, da sem bom res vrnil in delal spet z ljudmi, kakršen je Polkin, ki me je na zadnjem sestanku skušal zadaviti? Ne sprejel bi niti, če bi mi ponujala mesto samega Stalina. Čas plačila bo prišel tudi za vas. Toda meni ni do tega, da bi bil priča ljudskega maščevanja, ko se bo ljudstvo dvignilo in zahtevalo od vas računov za strašno trpljenje, ki ste mu ga naložili. Torej končajmo s tem. Zdravi...«

In odšel sem, ne da bi čakal novih vprašanj.

Ko sem prišel domov, sem dobil ženo, ki je zašivala najine zapiske v podlogo moje obleke.

Neverjetno — drugega marca sva bila na poljski meji v malem mestu Negoreloje. Pot do tu je bila brezlična. Potniki v najinem oddelku drugega razreda, povečini tujci, niso vso pot odprli ust. Ni bilo slišati ne ene pesmi, ne enega smeha. Vsakdo se je držal v svojem kotu. Nekateri so dremali, drugi so imeli oči odprte, a so molčali. Ozračje je bilo mrtvaško.

Ali so v strahu premišljali, kakor jaz, kaj bi bilo, če bi prišlo nenadno nesrečno naključje, ki bi jih spet vrglo v pekel, katerega so zdaj zapuščali? Vsi smo vedeli, da smo obdani od roja agentov GPU. Molk je bil torej zlato.

Sovjetski financarji so premetavali mojo prtljago z nezaslišano vnemo. Da bi jih potolažil, sem jim pustil nekaj papirjev, do katerih mi ni bilo prav nič. Upal sem, da zaradi tega ne bodo prišli na misel, da bi pregledali še podlogo v moji obleki. Med njihovim iskanjem sem bil tako nemiren, da so mi prsti drhteli in nisem mogel odpirati kovčegov.

Ko smo pa prešli mejo, se mi je zazdelo, da sem prišel iz teme v peklenski ječi na polno dnevno svetlobo. Potniki so spet kar na mah dobili jezike, razgovor se je posplošil in postal prijateljski, živahen, veseli kriki so nam udarjali na uho od vseh strani. Ljudje so se smejali, vpili, peli, si ponujali okrepčila

Žena je drhtela od sreče. Dejala mi je:

»Zdi se mi, Andrew, da prihajam iz pekla v raj. Čutim že, da sem tisočkrat boljša kakor tam.«

Po nekaj poživljajočih požirkih nas je vodja vlaka povabil, naj gremo v svoje oddelke. Ženo je takoj prevzel blazen strah. Začela je drhte spraševati:

»Kaj pa je? Nas peljejo nazaj v Rusijo?«

Mož pa se je pomirjajoče nasmehnil in dejal:

»Nič se ne bojte, gremo samo do skladišča, ne daleč od tu.«

Ko se je vlak ustavil pred skladiščem, ki je bilo že na poljskem ozemlju in ko so nas premestili v voz tretjega razreda za Varšavo, se nama je zdelo, da sva stopila v drugi svet. oddelek je bil čist kakor novec.

Prvič po treh letih sva videla snažne delavce, dobro oblečene in dobro hranjene. Vse ženske so nosile klobuke in čedno obleko.

Zbogom cunje in gnoj in ves tisti svet revščine in solza

Nič več nama ni na vsaki postaji donel na ušesa žalostni krik: »Hlebuška, hlebuška!«

Bila sva konec koncev vendar spet — prosta —

KONEC.

Od tu in tam

Kako razni veljaki zadnje čase zapuščajo barko JNS, smo že nekajkrat poročali. O nekaterih poročila dozdaj pravijo, da vstopajo v varnejšo JRZ, v drugih pa le to, da so sklenili prekiniti vse stike z JNS, kar bo približno enako. Na vsak način se lahko o njih trdi, da počasi le spregledujejo, kje utegne zanje biti bolje. Po zadnjem poročilu,, ki smo ga dobili iz Belgrada, je zdaj zapustil svojo prej tako ljubljeno JNS tudi bivši minister, ban in senator dr. Uroš Krulj. Dobro poučeni ljudje pa napovedujejo, da bo dr. Krulju v kratkem sledilo še več drugih zelo uglednih članov JNS.

Krasne slike s Sv. Jošta bodo tudi razstavljene na razstavi »Unije za zaščito otrok« v Belgradu od 1. do 7. oktobra. Na teh slikah bodo tudi skupine vajenk s počitniške kolonije na Sv. Joštu, slikane pred cerkvijo sv. Jošta. Dalje bodo slike predstavljale tudi romarsko hišo, v kateri so vajenke počitniške kolonije stanovale, jedilnico in druge prostore.

Četrta mednarodna konferenca za sladkovodno ribištvo, za umetno gojenje in propagando sladkovodnih rib se je sedaj končala v Belgradu. Udeležili so se je delegati iz večih držav. Francija, Belgija in Grčija so to pot prvič poslali svoje delegate na to konferenco. Te konference so imele doslej neprisiljen značaj, zdaj so pa sklenili ustanoviti društvo pod imenom »Mednarodne unije centralnih ribiških organizacij«, ki bodo v bodoče članice unije. Unija bo imela konferenco vsako leto. Za prihodnje leto so zastopniki švicarskih osrednjih ribiških organizacij povabili udeležence v Curih in so na seji sklenili, da bo prihodnje leto konferenca v Curihu, nato pa v Varšavi.

13. kongres Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije bo v Belgradu 1. in 2. oktobra letos. Organizacijo in vse prijave je izvedlo planinsko društvo iz Belgrada. Pričakuje se, da se bo tega kongresa udeležilo veliko število planincev. Že zdaj se pripravljajo posebni vlaki iz dravske in savske banovine, dalje iz Novega Sada, Sarajeva, Niša in Skoplja. Za udeležence kongresa je odobrena polovična voznina na državnih železnicah. Po sporedu se bodo udeleženci kongresa peljali tudi na Oplenac in Avalo, zatem na Kopaonik, Rtanj ter na nekatere druge hribe v južni in vzhodni Srbiji, Bosni in Črni gori. V okviru kongresa bo srbsko planinsko društvo v Belgradu priredilo zanimivo fotorazstavo. Kongres in razstava bosta v veliki dvorani inženirskega doma.

Huda nesreča, ki je zahtevala življenje šestih delavcev, se je včeraj pripetila na novi cesti Prijepolje—Bjelopolje v bližini kraja, kjer je bil ubit in oropan pred nedavnim inženir Bader, o čemer smo svoj čas v našem listu že poročali. Delavci so ob tej cesti polagali mine in razstreljevali neko skalnato steno. Ena včerajšnjih eksplozij na tem kraju pa je bila tako silna, da se je nepričakovano odtrgala ogromna skala in pokopala pod seboj šest delavcev, ki so bili na mestu mrtvi.

II. Balkanski kongres za zaščito otrok bo od 1. do 17. oktobra 1938 v Belgradu. Udeležili se ga bodo strokovnjaki iz številnih drugih balkanskih držav, poleg tega pa tudi zastopniki Anglije, Francije, Čehoslovaške, Italije in Švice. Na njem bodo aktivno sodelovali tudi zastopniki mednarodnega urada dela in mednarodne unije za zaščito otrok, ki je dala pobudo za ta kongres mednarodnega značaja. Balkanski kongres za zaščito otrok bo pod najvišjem pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. ter pod častnim predsedništvom Nj. Vel. kraljice Marije. Začel se bo na svečan način v nedeljo 2. oktobra v veliki dvorani Kolarčeve univerze. Istočasno z balkanskim kongresom za zaščito otrok bo v Belgradu od 1. do 7. oktobra velika mednarodna razstava zaščite otrok, na kateri bodo razstavljali poleg vseh balkanskih držav tudi Nemci, Čehoslovaki, Angleži, Francozi, Italijani, mednarodni urad dela itd. Ta pomembna razstava je prva te vrste pri nas. Na razstavi bo aktivno sodelovala tudi naša država in bo na njej pokazala uspehe dela za zaščito otrok. V prireditvenem odboru sta tudi dr. Matija Ambrožič in dr. Bojan Pirc. Za ta kongres kakor tudi za mednarodno razstavo zaščite otrok se je prijavilo ogromno število udeležencev iz naše države, ter iz drugih balkanskih in izvenbalkanskih držav. Prometno ministrstvo je odobrilo polovično voznino vsem udeležencem kongresa in obiskovalcem razstave.

Do krvavega obračuna zaradi rubežni je prišlo te dni v Širokah v Dalmaciji. V vas sta se pripeljala dva uradnika, ki sta zarubila nekemu tamkajšnjemu kmetu nekaj premičnin in jih hotela kar odpeljati z avtomobilom s seboj. Toda, nihče jima ni hotel pri tem nakladanju pomagati, sama pa tudi nista mogla tega dela opraviti. Zato se je šofer odpeljal v Šibenik ter pripeljal s seboj nekaj pristaniških delavcev, da bi zarubljene stvari naložili na avtomobil. Ko so se vračali v Šibenik, pa je skupina kmetov iz zasede napadla avtomobil ter začela celo streljati nanj. Pri tem je bilo nekaj delavcev težje, nekaj pa lažje ranjenih.

Za neizprosen boj proti tihotapcem alkoholnih pijač so se odločili na zadnji seji gostilničarskega združenja v Banjaluki. Kot vzrok za to navajajo dejstvo, da nimajo škode zaradi takšnega tihotapstva samo gostilničarji, ki jim tihotapci uspešno konkurirajo, pač pa tudi država, banovina in občina, ker ne dobe trošarine od vtihotapljenih alkoholnih pijač. Poleg drugega so na seji tudi sklenili zaprositi na merodajnih mestih, naj ne izdajajo v prihodnjih dveh letih nikakih novih dovoljenj za točenje alkoholnih pijač. Ta ukrep naj bi veljal za vso vrbasko banovino.

Pravo revolucijo je povzročil na občini v Visu tajnik in blagajnik Ante Farun. To funkcijo je opravljal že šest let. Te dni pa mu je prišlo na misel nekaj nenavadnega. Šel je in zažgal vse občinske akte od 30. marca letos dalje. Ko so te akte seveda kmalu pogrešili, je dejal, da jih je zažgal zato, ker ga je zadnjič župan za neko stvar preveč razjezil. Župan je prijavil ta primer oblastem, ki zdaj vodijo strogo preiskavo. Prispel je tudi že nek banovinski revizor, ki pa ni mogel ničesar revidirati, ker so občinski akti zgoreli.

V svojem 38 letu je že postal ded neki Josip Mihelčič iz Sarajeva. To je gotovo najmlajši ded, kar jih živi v Jugoslaviji. Oženil se je, ko je bil star 18 let, njegova hčerka pa s 16 letom. Zdaj je ta mlada žena dobila otroka, s tem pa je Mihelčič postal mladi ded.

V nekem belgrajskem hlevu je umrl najbogatejši kmet iz vasi Ritopek Žika Pavlovič. Prišel je v Belgrad prodajat grozdje lastnega pridelka. Ko je vse opravil, je šel v »kavarno«. Ko je bil že precej vinjen, je šel pokladat svojim konjem, ki so bili v bližnjem hlevu. Ko je metal seno, je s konji tako nerodno ravnal, da so se splašili ter ga je eden brcnil v trebuh. Kmet se je nezavesten zgrudil na tla, kjer so ga pa šele čez nekaj ur našli. Med prevozom v bolnišnico je umrl. Tako je pripovedoval kavarnar, ki mu pa oblasti nočejo verjeti kar tako. Sumijo, da je nekdo napadel kmeta zaradi denarja, ki ga je imel pri sebi.

Začetek gledališke sezone v drami:

A. K. Tolstoj: „Car Fjodor"

Ljubljana, 23. septembra.

Kdor je bil sinoči v dramskem gledališču, se je lahko prepričal, da premiera, ki uvaja začetek redne gledališke sezone, še vedno predstavlja družabni dogodek prvega reda. Dvorana je bila dobro zasedena po občinstvu, med katerim je bilo zapaziti razveseljivo veliko število ljudi iz ljubljanske vidnejše družabne plasti. Tistih seveda, ki jih vidiš samo pri premierah nemških filmov v naših bioskopih, ni bilo; za njimi pa tudi nihče ne žaluje.

Za uvod v letošnjo sezono je uprava dramskega gledališča zbrala delo, ki ni programatično in gledalcev ne cepi brez potrebe na dva tabora. Zastopnik starejše romantične ruske šole, pesnik in dramatik, ki je v epični dediščini razbiral po načelih te šole razgibanost, temelječo in izhajajočo iz konfliktov med posameznimi človeškimi značaji, je v rahlejše povezani trilogiji obravnaval tisti del ruske zgodovine, v katerem se je med krvavimi obračunavanji začela iz barbarskega konservativizma po močnih osebah utirati pot k naprednejši, smotrnejši orientaciji in organizaciji države. »Car Fjodor« je srednji član te velike trilogije, ki pričenja s »Smrtjo Ivana Groznega« in konča z »Borisom Godunovim«. S spretnostjo, ki je Tolstoja med sodobniki uvrstila na najvidnejše mesto, je ta dramatik romantičnega kova sprožil dejanje, ga v sredi netil in stopnjeval v živost, ki potegne za seboj, ob koncu za spet zavrl kakor bi se pripravljal na tretji del trilogije. Koncepcija ni zapletena: boj starejšega plemstva, ali boljše, boj mogočnega rodu knezov Šujskih, katerih najvidnejši predstavnik Ivan Petrovič ne toliko iz nasprotovanja proti novi razvojni smeri ruskega državnega upravljanja kakor iz občutka, da se mu izmika prva beseda, z vso silo začne boj s samosilnim Borisom Godunovim, ki pri izvajanju svojega državniškega načrta v enaki meri porablja odločno, napredku ruske skupnosti koristno premočrtnost kakor tudi zvijačnost in zločin — to je gibalo, ki ga je v zgodovinski snovi Tolstoj znal za svojo dramo izkoristiti do najučinkovitejše možnosti in prepričljivosti. Med Šujskim in Godunovim koleba nebogljeni sin Fjodor; prav kakor drugi romantiki, je tod, da bi podčrtal »zlati kamen« vseh zastopnikov te struje, poskusil tudi Tolstoj prenesti os dogajanja na osebo tega bolehnega, pol bedastega, pa neskončno, prav otročje naivno dobrega Fjodorja. Na tem romantičnem forsiranju dobrote, ki gane človeka, ga plemeniti, a je usojena na tragično neplodnost, se je tudi v Tolstojevi drami nehote zarejal dilema, ki ne pospešuje enovitosti, ampak jo razblinja z govori tega bedaka-svetnika, z govori, v katere je bil Tolstoj vložil svoje boljše prepričanje. Sama koncepcija carja Flodorja je prav zanimiva, originalna; prav močno spominja na Dostojevskega kneza Miškina; Tolstoj pa je svojega Fjodorja postavil, že preden je Dostojevskij koncipiral Miškina. »Car Fjodor« ne razodeva izrazitega dramatika, prej pesnika in pripovednika: po izredno zgoščenih prizorih prihajajo kakor v pripovedih opisi, zamujanja ob razgovorih, ki tok dejanja ponekod zavirajo v prav opazni meri. Dialog sam je prožen, Tolstoj je iznajdljiv pri uvajanju obratov in utrjevanju lahko tekoče zaporednosti. Jezik je bogat in pester, v izbornih primerah se kaže Tolstojeva poetična žila. Vse osebe so postavljene trdno, najmočnejše pa seveda knez Šujski in Godunov. Osnovna zamisel carja Fjodorja originalna in sveža, pa se v izdelavi Tolstoja ni docela posrečila: stara napaka romantičnih dramatikov se javlja ponekod z vso jasnostjo. Bedak postane večkrat kakor na čarobno povelje pameten, slabič brez podčrtanejše utemeljitve odločen — in brez utemeljitve se spet vrača k prejšnji brezpomembnosti. V celem pa ta Tolstojeva drama zadovolji, dasi ne predstavlja dela prvega reda.

»Carja Fjodorja« je igral Kralj z bleščečo intuitivnostjo: norčevsko lahak, kakor golob preprost, omahljiv in otroško dober vstane v toku igre carjev lik pred nas v prepričljivi in do podrobnosti izdelani kreaciji. Levar je podal Godunova z umerjeno, povsod libretu zvesto, stopnjevano in zadrževano patetičnostjo. Skladno je ustvarjal svoj lik: kolikor je v govore vnašal civiliziranega temperamenta, toliko je v nemi igri izčrpaval potuhnjeno, tehtajočo silovitost barbara, ki mu po žilah teče napol tatarska kri. Sijajna kreacija je knez Ivan Petrovič Šujski, nedvomno med najboljšimi liki, ki jih je bil doslej ustvaril Cesar. Samosilen, težak, usidran v samosvojem prepričanju in zavesti o veljavi, ki so mu jo dale izkušnje in podedovani položaj rodbinskega vodje, trmast in oblastno tehten nas potegne za seboj z zavidanja vredno življenjsko resničnostjo. Mirna, zvesta, krotko trpeča, vse razumevajoča in dobra je Šaričeva. Odličen je še Potokarjev Lup-Klešnin, Mstislavska Boltarjeve, rahla, ne pada v oči — kakor nežnejša bežna slika iz težkih sanj. Vsi ostali so opravili svojo dolžnost z znanjem in ljubeznijo. Zamerili bi komu le staro, pri nas ukoreninjeno napako, isti govorni patos in hlastno »podajanje« stavkov. Rakarjeve kreacija Volohove je preburna, kar rahlo histerična. Delo je režiral Ciril Debevec zvesto svojemu slogu.

Dva, ki si podajata roke

Pomlad in jesen sta letna loka, ki vežeta plod in smrt. Prvi most, še napol belo zasnežen, dviga življenje iz okorelosti, dviga ga v strmem obloku na breg drugega sveta, skozi katerega se svetli viharno zelenje obnovitve. Drugi most počiva, rahlo usločen, z enim krajem v grmovju žetve, se vzpenja prosto in pisano v prostor ter se spušča v sneg in dež, skozi katera ne moremo gledati, kajti pramen meglá nam zastira obzorja in razgled v daljavo.

Zima je zvesta črnini razora in belini nerodovitnosti. Ne pozna spremembe. Speče življenje pokriva čelada smrti. Zvezde blešče grozeče, svinčeno težki čakajo oblaki. Toda ko je po več dni padal težki sneg brez miru, kakor bi se bilo ugreznilo nebo, se včasih zablišči sonce v neskončni sinjini, ki je potemnela od poletnega odseva.

Poletje

V zelenem začne, v zelenem neha poletje. Ko upade njegova moč, se zelenje še naprej sveti v rdečkasti sušavi in čaka, da se bo raziskrilo v barvnem žaru razpadanja. Kjer se prikaže, oznanjajo sadovi, zgodnje jagode v gozdu in grmu njegovo zrelost. In zrelost ga venča, ko se umakne jeseni ter ji poda viničarjevo brento in vrtnarjevo košaro. Žetev je njegov spev in žetev oznanja še daleč tja v september in v oktober.

Jagode, sočivje in vse te neštete dobrine tal ter grmovja postanejo rdeče in sočne, ko pride. Ko pa odhaja, potem zamolklo bobnajo jabolka in hruške v črnozeleno travo postarne livade. Medtem pa šumi njegov največji dar, ki ga nihče ne more prešteti, dar, ki ga vežemo v snope in mlatimo, dvigamo in meljemo, ki udarjamo po njem in ga žanjemo v samogoltni, roparski, preko vseh dežela valujoči bitki. Tako neznansko nas zajema njegova darežljivost. Barvo kraljevske časti nosi, žolto, in zlatorjavo bogastva. Suh je kakor plavi lasje lepih žena. Hkratu pa je morje, v katerem veter razmetava valove. Hrapavo čutiš njegov plod v roki. Odmani pleva z zrna, daj, da žito zapleše na dlani! Trda je tod zrelost od presilne stvarilne moči, ki je v slednjem zrnu, ter ga oblikuje gladko in šiljasto — kakor izstrelek, v katerem je zaklenjeno življenje, smešno majhen, pa vendar skriva v sebi vsa žitna polja sveta.

Kjer žanjemo, tam skozi strnišče hvaležno gledamo na grudo, ki ji nikdar ne moremo uiti. Z vsakim zamahom jo razgaljamo in zdaj gledamo pred seboj žetev in nedra žetve, ko brusimo koso. Tod ima poletje svoj najširši dom, tod v polju in ob robu žita, kjer žare makovi cvetovi. Tod prekriža visoko nad deželo svoje gole roké. Dremlje, pravijo ljudje, kajti žgoča soparica je njegov blagoslov. V daljavi se oglašajo dolgi, enolično globoki glasovi mlatilnic. In na poteh se majejo vozovi z žitom kakor sloni. Včasih porine s pleči nevihto nad obzorje, napihne deževne kaplje v vreči oblakov v milijone ledenih zrnc, zaluča blisk in ga razčesne kakor drevo, pahne neurnega hudiča na zemljo, v sredo med svoje darí, brez smisla gode in se srdi v gromu in nevihti, ki zdaj ruši, kar je bilo ustvarilo. Prah vali s cest in če mu udari molitev ženjcev ob jeklenosinje čelo, utrga oblak in jo zabriše z nalivom.

Toda trajnih velikih voda nima rado; ob večerih gre samotno mimo potokov, tu pa tam otresa vlažne veje. Dih pridrži, če ga doseže pesem, položi roke pod glavo in obmolkne. V njegovih odprtih očeh vzdrhtevajo odsevi tiho padajočih zvezdnih utrinkov.

Milejša je njegova oblast, ko so polja prazna. Zasanjano postava v vrtovih, kjer se sence spet daljšajo. Venec rdeče poprskanega bršljana ima okrog čela, ko daruje svoj zadnji ogenj jeseni: vzemi ga in ž njim pobarvaj grozdje. In izgine za gorami, nad katerim vzdrgetava daljna bliskavica, ki pa ne more več najti k nam.

Jesen

Jesen pričenja že, ko se zdi kot bi sonce zlatilo samo sebe, ko se njegova peza vlega na drevo in na grm tako težko, da vse utihne in se predaja dogajanju, ki se razpleta počasneje kot pomlad, pa nikogar ne izvzame.

Ob tem času struji poslednji sok, sladkost sama, v plodove. Barva postane zrela za dolge tedne, katerih šumnost ni šumenje pomladnega vetra, ni sveža sapa, ni omotična kakor v maju, le pokljanje v drevesu je, drget vej in suho prasketanje prvih rumenih listov.

Na pragu jeseni stoji žar. Zdi se nam, da v poznih avgustovskih nočeh vidimo mnogo zvezdnih utrinkov, kakor bi s prestolov v vsemirju padalo na zemljo to, kar je postalo prezrelo; preden pri nas začno padati sadovi in deževati listje.

Vse se razrahlja, vse postane bolj pisano, toda ne tudi glasnejše. Pred sinjino dneva, ki se pozno budi, leži jutranja megla, dopoldne mora najprej šele zdrsniti iz lahnega čada, preden stopi pred nas, skoraj še poletno pozlačeno, čisto jasno do zadnjih kotičkov v pokrajini. In dežela sama postane široka in prostornejša, najprej v barvah, ki povsod spreminjajo reči, jih poraznoterijo ter podčrtajo prostor v njegovi polnosti razločnejše, različnejše in bogatejše kot svetlozelena enoličnost, na katero je ubrana pomlad — ali pa kot sita polnost in zrelost poletja.

Vselej je hlad, ki celo v toplih dneh preži ter že pogleduje izza dreves, ki nič več ne utegnejo zagrinjati skrivališča. Pisanejša so, toda redkejša. Hlad raste med njimi. Barvo dajó, ker jim zmanjkuje življenja, oči mikajo, skrivnostna prepletenost in zamotanost pa jih zapuščata. Vse do časa, ko začenja zveneti svojska glasba oktobra, meseca nežnega in udržanega, melanholičnega in krhkega v gozdovih in v grmovju, pa vzvišenega in brezmejnega v svobodni prirodi. Drevo odloča, žari v umiranju in mesečno meno izgublja v temnem rdečem razburjenju, ki ni nič drugega kot trohnenje. V bukvi se dopolnjuje zrela jesen, v njej zveni često šumot listja kakor zbor krhkih glaskov. Prav imamo, ko menimo, da spada k tej prirodi, ki je bila dvignila svoja vrata iz tečajev, odmev strelov, glas rogov in hrušče gonjačev. Ni pomembne razlike v tem dvojem: drevo za lastnim listjem gnoji svojim koreninam, mi pa v zadržani, lebdeči otožnosti svoje biti pripravljamo pot pomladanskemu klicu, ki bo znova poživil našo kri. Ta smrtni počitek je — kakor slednje umiranje — le most. V lepem, rahlo se vzpenjajočem loku gre preko tihe vode minevanja na trdna tla, kjer njiva spet daje iz nabranih moči.

Kadar slišimo besedo »jesen«, vstaja pred nami iz pisanega, padajočega listja in z rdeče strehe gozdov tudi tista skoraj zimska slika, kjer med golimi vejami šari novemberski veter. Smrt sama je takrat pričujoča: vse drhti, vse beži, zadnja iskra življenja se bori, lučka trepeče: njen simbol so luči, ki gore na pokopališčih o Vseh svetih, gore in utonejo v nočno temino, še preden temino noči somračno razsvetli zima. Eno pa je, kar vselej zmagoslavno vstaja iz slednjega mlamola in spremembe: večna, črna poljska gruda.

Iz športne krošnje

Kolesarsko klubsko prvenstveno dirko ima v nedeljo »Hermesova« kolesarska sekcija na progi Ljubljana—Turjak. Dirka bo razdeljena v dva dela, in sicer v skupinski del iz Ljubljane do Pijave gorice ter od tam v gorski del na vrh Turjaka s posameznim štartom. Ta del proge znaša približno 11 kilometrov. Štart bo v počasnem tempu ob 9 izpred Gasilskega doma v Sp. Šiški do mitnice na Dolenjski cesti, kjer bo dan pravilni štart. Nagrajeni bodo vsi tekmovalci. Prav lepe nagrade bo deležen posebno zmagovalec celotne dirke, za katerega je tvrdka »Spektrum« s Celovške ceste izdelala okusno ogledalo s sliko Turjaškega grada v barvah. Število konkurentov sicer ne bo veliko, a kar jih bo, so priznani naši slovenski dirči kot Abulnar, Krušič, Kačič, Premk, Peternel, Gregorič, Kolšin itd. — V primeru slabega vremena se ta zanimiva dirka preloži.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C: največja	Temperatura v C: najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost (0—10)	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	768·6	21·0	10·3	94	mgl. 10	0	—	—
Maribor	767·5	19·2	8·0	80	6	0	—	—
Zagreb	766·1	22·0	11·0	90	0	SE_1	—	—
Belgrad	764·8	25·0	9·0	90	mgl. 10	0	—	—
Sarajevo	765·9	22·0	11·0	80	5	0	—	—
Vis	764·4	20·0	13·0	90	0	0	—	—
Split	763·5	25·0	16·0	60	0	NNE_2	—	—
Kumbor	761·4	23·0	17·0	60	5	NW_1	—	—
Rab	764·9	22·0	15·0	45	0	0	—	—
Dubrovnik	761·7	25·0	14·0	60	7	E_1	—	—

Vremenska napoved: Precej stalno, čez dan deloma oblačno vreme, jutranje megle. — **Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes:** Iz noči do 8.10 gosta, nato do 8.15 srednja, a do 9.45 redka megla, ki se polagoma dvigne. Ob 9.30 je skozi meglo posijalo sonce, nakar se je zjasnilo. Od 10.35 do 12 je bilo jasno, ob 12.30 se je pričelo oblačiti na jugovzhodni, kasneje pa tudi na severni strani. Ves popoldan je bilo poloblačno, po 17 pa se je oblačnost pričela manjšati, ob 19.15 se je zopet zjasnilo in tako ostalo v noč.

Koledar

Danes, petek, 23. septembra: Tekla.
Sobota, 24. septembra: Marija Devica rešnica ujetnikov.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta.

Pozor založniki, samozaložniki in izdajatelji revij! Pošljite svoje knjige za razstavo slovenske knjige v Trgovski dom, prvo nadstropje. Razstava bo imela več oddelkov, in sicer: bibliofilski oddelek, čebelarstvo, dramatika, filozofija, gospodarstvo, kmetijstvo, leksika in jezikoslovje, literarna zgodovina, lovstvo, mladinska književnost, muzikologija, pedagogika, planinstvo, politična veda, pravo, prevodna literatura, primorska, koroška in amerišká slov. književnost, pripovedništvo, prirodoslovne vede, revije, ribarstvo, sadjarstvo, slovenska dela v tujih jezikih, sociologija, tehnika, umetnostna zgodovina in umetnost, zgodovina in zemljepisje, zdravstvo. Poseben oddelek bo posvečen tudi v dobi od 1918—38 umrlim slovenskim pisateljem. Pozivamo ponovno vse, ki imajo razstavno gradivo, da ga pravočasno dostavijo DSK v Trgovski dom.

Ravnateljstvo pošte in brzojava v Ljubljani razglaša. Neka upravičena oseba prodaja pod imenom izmišljenega poštnega uslužbenca telefonske imenike za dravsko banovino, ki jih je izdala direkcija pošte v Ljubljani, za višjo ceno, kakor jih prodaja poštna uprava. Uradna cena imenika je določena na 10 din, medtem ko imenike prodaja nepoklicana oseba po 25 din. V imenikih je natisnjena cena 10 din izbrisana in nadomeščena z ročno kavčuk štampiljko s »25« v vijoličasti barvi. Imenik ima na desnem robu tudi abecedo. Prosimo javnost, da izvoli tako osebo prijaviti direkciji pošte. Uradnega imenika je še dovolj na razpolago in ga dobijo interesenti na glavi pošti.

Razpisano je mesto zdravnika za prsne bolezni pri državni bolnišnici v Ljubljani. Razpis se nanaša na skrajšani rok 15 dni. Kandidati morajo biti specialisti za prsne bolezni in ne več kot v peti položajni skupini.

Tovorne liste za mednarodni prevoz bodo izdali s 1. oktobrom t. l., tako določa zadnji odlok finančnega ministra. Dosedanji tovorni listi bodo vzeti iz prometa. 1. oktobra pa bodo izdali tudi nove koleke po 10 in 15 din za pobiranje pristojbin za cestni sklad.

Izletniški vlak Celje-Dravograd Meža in obratno, ki odhaja iz Celja ob 4.37 in se vrača v Celje ob 21.47 vozi v nedeljo, dne 25. septembra 1938 ob koroškem taboru v Prevaljah.

Umetniška skupina »Trojica«, ki jo tvorijo slikarja Gojmir Anton Kos, Miha Maleš in kipar France Gorše, priredi v oktobru tek. leta na povabilo »Cvijete Zuzorič«, društva prijateljev umetnosti v Belgradu veliko razstavo svojih del. Razstava bo v društvenem paviljonu na Malem Kalemegdanu.

Ljubljansko gledališče

Drama

Začetek ob 20

Petek, 23. septembra: Zaprto.
Sobota, 24. septembra: »Veriga«. Premiera. Premierski abonma.
Nedelja, 25. septembra: »Car Fjodor.« Izven.
Ponedeljek, 26. septembra: Zaprto.
Torek, 27. septembra: »Žene na Niskavuoriju«. Premiera. Premierski abonma.

S Finžgarjevo »Verigo«, ki prihaja po 19 letih zopet na naš oder, bomo dobili v letošnji spored delo domačega kova, ljudsko igro iz življenja našega kmeta, z vsemi značilnostmi njegove žive, originalne govorice in izborno označenimi lastnostmi značaja. Sodelujejo: Potokar, Cesar, Bratina, Lipah, Drenovec, Sever, Gale, P. Juvanova, M. Boltarjeva, Gabrijelčičeva, Rakarjeva, Starič in Bratina ml. Režija M. Skrbinška.

»Žene na Niskavuoriju« je naslov zgodbe iz Tawastlanda, v kateri je zajela finska pisateljica Hella Wuolijoki družinski spor na Niskavuoriju, ki ga povzroči ljubezen niskavuorskega gospodarja do učiteljice Ilone. Dobro označeno vzdušje podeželskega življenja in družabnega kroga, v katerem žive glavne osebe igre, in napeto dramatično dejanje so pripomogli tej igri na vseh odrih do probojnih uspehov.

Dnevna blagajna v operi posluje vsak dan od 10 do pol 13 in od 15 do 17.

Mladinski dan na Hajdini pri Ptuju

Fantovski odsek in Dekliški krožek Ptuj priredita v okviru pokalnih tekem ptujskega Fantovskega okrožja dne 25. t. m. »Mladinski dan na Hajdini pri Ptuju«. Sodelujejo Fantovski odseki in Dekliški krožki ptujskega okraja, Slovenskih goric in Dravskega polja. Ob 9 sprevod v cerkev, ob pol 10 pridiga in nato slovesna sv. maša. Popoldne ob 2 večernice, ob 3 javni telovadni nastop. Predpoldne od 7 do 9 in od 11 do 12 pokalne tekme članskih in mladčevskih vrst ptujskega okrožja.

Vsi prijatelji katoliške mladine vljudno vabljeni! — Bog živi!

Ljubezen rdečega diktatorja

Bivša princezinja Vladimirovna je edina oseba, ki lahko vpliva na Stalina

Ženske so že od nekdaj močno vplivale na silnega rdečega diktatorja. Ne more pa se trditi, da bi bila katera od njih v močnejši meri vplivala nanj, kar se tiče političnih akcij. Eno samo izjemo poznamo, prvo, lahko rečemo, Ano Vladimirovno. Ameriški časnikar Rae Wittner sporoča širšemu svetu glasove in vesti, ki krožijo o tej bivši princesi po Moskvi. Med vsemi temi glasovi je najzanimivejša obdolžitev, da je Ana Vladimirovna v nemajhni meri kriva za zadnje pokolje in za vse tako imenovane »antitrockistične« procese in za znamenita »čiščenja«. V naslednjem prinašamo Wittnerjev članek:

»Tovarišica Vladimirovna.«

»Naj vstopi!«

Stalin vstane izza svojega pisalnika in gre naproti svoji obiskovalki.

»Da nas nihče ne moti!« ukaže straži.

Vsako popoldne

Vladimirovna prihaja k Stalinu vsako popoldne ob isti uri na obisk. Stara je približno štirideset let in njene čiste ter klasične črte so obdržale vso mikavnost privlačne lepote. Nekaj časa, še v stari Rusiji, je bila ena najbolj občudovanih lepotic v visoki peterburški družbi. Njeni starši so bili izredno bogati, vso svojo mladost je preživela v razkošju in izobilju.

Ob prevratu je povsem obubožala; odšla je v Moskvo, kjer je začela težko, pomanjkanja in bedo polno življenje. Preživljala se je skraja kot pomivalka, pozneje pa kot šivilja. Spremenila je ime, da bi skrila svoje aristokratsko poreklo. Le nekaj ljudi je vedelo, kdo se skriva za njenim meščanskim imenom.

Kakšna je skrivnost njenega velikega vzpona? Na dan, ko je bil pogreb druge Stalinove žene, je mrtvaški sprevod počasi korakal po moskovskih ulicah. Stalin je šel na čelu tega sprevoda, ob desni strani mrliškega voza. Nenadoma je priletel od nekod šop belih lilij in padel na krsto. Te lilije je zagnala Ana Vladimirovna.

Čez nekaj dni po tem dogodku se je na stanovanju Ane Vladimirovne zglasilo šest agentov GPU, ki so ji sporočili, da so dobili nalog, naj jo odvedejo. Uvidela je, da bi bil vsak odpor odveč, šla je zato z njimi, vsa bleda od strahu.

»Ali me bodo ubili?« je vprašala vojake z drhtečim glasom. Agenti so jo vedli v Kremlj, v veliko belo, golo sobo; edina oprema je bil pisalnik in zraven njega dva stola. Na pisalniku je bila slika Petra Velikega. Uboga ženska je čakala deset minut. Nato pa so se v nekem zidu odprla skrita vrata. Skoz nje je vstopil Stalin sam. Ana je skoraj omedlela od strahu.

»Nikar se ne bojte,« je dejal Stalin, »ničesar drugega nisem hotel, kot da bi se vam zahvalil za lilije, ki ste jih vrgli na krsto moje žene. Vi ste hčerka kneza O., kajne? Če ne bi bilo revolucije, bi bili danes dedinja izredne sreče in bogastva. Zaročeni ste bili s polkovnikom C., ki je padel v vzhodni Prusiji takoj ob začetku vojne. Zdaj se preživljate kot šivilja. Kajne, da je tako?«

»Natančno tako, samo kako ste zvedeli...«

»Moj poklic je, da moram vse vedeti,« jo je prekinil diktator in ji ponudil stol. Ali bi bili pripravljeni sprejeti položaj, ki bi Vam omogočil, da bi poslej živeli v boljših razmerah?«

»Da...,« je zašepetala Ana, še vedno v strahu.

»Dobro, lahko greste. Nočem, da bi me poznali s slabe strani.«

Platonska ljubezen

Stalin je vstal in jo spremil do vrat.

»Ali bi bili razpoloženi, da še kdaj pridete sem, ali si kaj želite, da bi se še kdaj videla? Kakšno drugo pot.«

»Da...,« je mehanično odvrnila Vladimirovna.

»Moram reči, da Vas bom rad sprejel. Nikomur pa ne povejte, da prihajate sem.«

Čez teden dni jo je Stalin dal vnovič poklicati. Govoril ji je navdušeno o Petru Velikem, ki je bil gospodar Velike Rusije, imperator, ki je bil eden njegovih predhodnikov.

Po tem drugem sestanku sta se videvala vedno pogosteje. Stalin jo je nastanil v udobnem majhnem stanovanju v Kremlju. Tod je poslej začela živeti mirno in skrito življenje. Edina družica ji je bila komornica. Njen visoki pokrovitelj je pogosto prihajal k njej na kosilo, kadar je ni dal poklicati v svoj nezavzetni grad. Po Moskvi so kmalu začeli krožiti glasovi, da gre med njima za pravo ljubezen, drugi pa so spet trdili, da je ljubezen med Stalinom in Ano Vladimirovno zgolj platoničnega značaja. Dejstvo ostane, da se je pri Stalinovih odločitvah čez nekaj časa že začel javljati vpliv Ane Vladimirovne. To so najbolj občutili tisti krogi, ki nenadoma niso v Stalinovih očeh več našli milosti kot pravoverni marksistični dogmatiki. Začela se je doba velikih »čiščenj« v vrstah raznih znamenitih komunističnih veljakov.

Doklej bo trajalo?

Velika množica o tem prijateljstu seveda ni ničesar vedela. Stalinovi tekmeci so začeli v tej ženski gledati svojo nevarno sovražnico ter so poskušali, da bi odstranili njen vpliv. Ko jim je Stalin sporočil, da se bo oženil z Ano Vladimirovno, so se opogumili ter izrazili nad tem svoje veliko začudenje in pomisleke. Stalin o ženitvi z Ano potem ni več govoril.

Po Moskvi se govori (seveda le v najožjih in najbolj poučenih krogih), da je bila prav ta izjava povod za vsa velika »čiščenja« v zadnjem času. Mnogi stari Stalinovi sodelavci so se morali posloviti od življenja; obdolženi so bili »trockizma«, v resnici pa so bili krivi le zato, ker so se zarotili proti ženi, ki jo diktator ljubi. Dejstvo je, da je hišica, ki jo je bil dal zgraditi Stalin za Vladimirovno, noč in dan zastražena po Ježovljevih agentih. Ana se skoraj ne pokaže v javnosti, kadar pa gre za kratek hip ven, jo neprestano spremlja oboroženo spremstvo štirih močnih čuvajev.

V Moskvi govore, da utegne ta zveza ognja in vode trajati še dolgo. Mnogo je dandanašnji mogočnikov, ki so si izbrali ženske, katere jim po rodu niso enake. Vsi se spominjamo Wallys Simpsonove in Magde Lupescujeve, da ne naštevamo drugih. Vsekakor pa ostane čudna ta zveza med princeso čiste rase in človekom, ki izhaja iz robatega kavkaškega rodu. Ali je možna trajna zveza med to kultivirano, rafinirano in izobraženo aristokratinjo in med tem brutalnim, primitivnim ter neizobraženim Georgijcem.

Stalin se je brez solza poslovil že od svojih najstarejših sodelavcev in prijateljev. Kakšna usoda utegne nekega dne zadeti lepo »Rdečo caricoc«?

Popisovanje nemških beguncev iz Češke. Po zadnjih poročilih je teh beguncev zdaj že nad sto tisoč.

Naš novi roman s slikami:

Sadovi zemlje

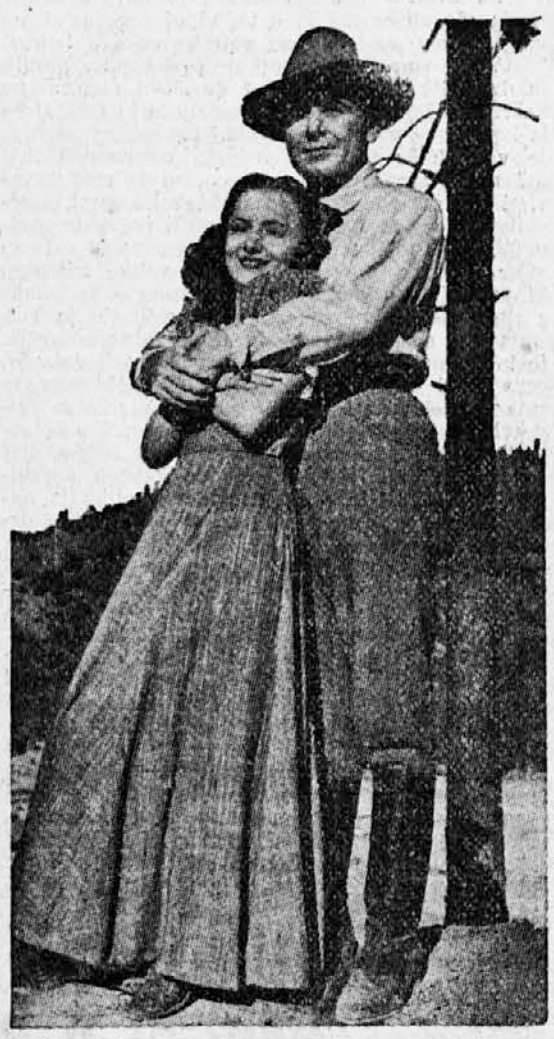

Morda je res, da je zlato kri vsakega naroda. Toda zemlja je srce in duša vsakega ljudstva. Zemlja se ne spreminja, zemlja pripada ljudstvu.

To je vodilna misel našega **novega romana s slikami, ki ga začnemo priobčevati v ponedeljek.** Po tem romanu je narejen eden najlepših in najuspešnejših filmov letošnje sezone »Sadovi zemlje«.

Leto 1849!... Zedinjene države... Razuzdana množica divja na Zahod, v Kaliforniji je zlato... Zlato v rekah in pod koreninami trave... Rumeno, kovno, čisto zlato...

1865!... Prešli so dnevi zlate mrzlice. Pustolovci so krenili dalje na sever... Od vojne izmučeno in zemlje lačno ljudstvo se seli proti Zahodu, kjer so našli novo zlato — zemljo.

1869!... Seme je posejano in že valove morje žitnega klasja... In tako se je rodilo zlato žitno kraljestvo, vir sreče in zadovoljnosti, ki je cvetela deset let!...

Zatem pade novica: »Zlato! Zlato je v dolinah Sacramenta!...« Konec je kopanja in dela na zemlji, konec je mirne sreče.

1877!... Hidravlični motorji razrivajo skale. Zlato, vedno več zlata... Zlato za ladje, za šole, zlato za topove...

Toda za vsak gram zlata preplavljajo žitna polja tone kamenja, grušča in blata... Nesreča se širi... Kmetje propadajo... Stavijo nasipe... Nasipi se podirajo... Podira jih voda in kamenje, ki pada z višav nad dolino reke Sacramenta iz zlatih rudnikov...

Kmetje gledajo, kako jim gre v nič orna zemlja, kako gredo po zlu sadovi napornega dela, ki so ga zalivali s krvavim znojem...

Tedaj se začne boj proti vsemogočnemu zlatu. Kmetje pograbijo orožje in branijo rodno grudo, naskočijo zlate rudnike! Boj med zemljo in zlatom na življenje in smrt.

Kdo ima prav? Tisti, ki so iskali zlata, zlata, s katerim bi zabogatel ameriški narod, ali tisti, ki so sejali žito, od katerega bi živelo ameriško ljudstvo?

Kalifornija se duši v zlatu in v krvi!

Toda pravica je mogla biti samo na eni strani, čeprav je to bilo eno ljudstvo.

O vsem tem govori naš novi roman v besedi in nič manj nazorno v številnih slikah iz filma istega imena. Uspeh, ki smo ga pri bralcih imeli s »Poročnikom indijske brigade«, nam je dal pobudo, da začnemo priobčevati zdaj na jesen nov, nič manj zanimiv roman s slikami:

»Sadovi zemlje«.

Kako plačujejo Japonci svoje junake

200.000 dinarjev za vsako sestreljeno kitajsko letalo.

Japonski časopisi neprestano pišejo o velikih junaštvih svojih vojakov na kitajskih bojiščih ter skušajo s takšnimi poročili vplivati nanje, da bi se izkazali za še večje junake kot so se do zdaj. Hvalo jim pojo tudi po številnih kinogledališčih ter s tem, da razširjajo med ljudmi slike vseh onih, ki so se na bojnih poljanah količkaj odlikovali. Za največje junake smatrajo Japonci svoje letalce in slava o njihovih junaških činih gre po vsem Japonskem. Kakšen namen ima takšna reklama, ne bo nikomur težko uganiti.

Pri tem opevanju svojih letalskih junakov pa so Japonci povedali tudi dokaj stvari, ki so v drugačnem oziru od sile zanimive. Vsesplošno pravijo, kako izvrstno so plačani japonski letalci vsi od kraja. Pravijo, da dobiva vsak japonski vojaški letalec, ki se udeležuje bojev na Kitajskem, vsak dan poleg svoje redne plače okoli 300 din (preračunano v našem denarju), poleg tega pa dobe vselej, kadar se izkažejo še prav posebno drzne pri svojih bojnih poletih, še posebno nagrado. Japonski letalec, ki se mu posreči sestrelili kakšno kitajsko letalo, dobi nagrade okoli 200.000 din, tako pišejo japonski časopisi. Če jih pa res dobe, tega seveda ne moremo zanesljivo ugotoviti in tudi ne bomo poskušali. Omenjene velike vsote pa se nam kljub temu še vedno lahko zde neverjetne. Človeku se nehote vsiljuje mnenje, da je vse to le reklama za japonsko vojsko.

Bolj verjetno pa je, da dobivajo japonski letalci za svoje junaške čine posebna odlikovanja, kakršne so menda delili še v vsaki vojni. Pred kratkim so izročili mornariškemu ministrstvu šestnajst mečev, ki naj bi jih to ministrstvo razdelilo med najboljše japonske letalce na Kitajskem.

V zvezi s takšnimi poročili iz Japonskega omenjajo tudi, da se je zadnjič pismeno javilo deset Japoncev, ki so vsi stari nad šestdeset let, vojnemu ministrstvu. Ta pisma so napisali z lastno krvjo in v njih prosijo, da bi smeli za slavo svoje domovine iti v prostovoljno smrt na bojnem polju. Japonci poročajo dalje o junaških činih Japoncev na bojišču pri Šangahju. Pravijo, da so se tedaj japonski vojaki oboroženi z ročnimi granatami metali pod kitajske tanke, da bi te tanke, pa čeprav tudi sebe, uničili.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 23. septembra: 12 Slovenske narodne pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Koncert Radijskega orkestra — 18.40 Ženska ura: O keramiki (ga. Dana Pajničeva) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Naša nacionalna glasbena kultura (Anton Dobronič, Zagreb) — 19.50 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 20 Koncert lahke glasbe — izvaja oddelek godbe »Sloga« — 21 Prenos iz Prage: »Taras Bulba« simfonična pesem in simfonieta v izvedbi češke Filharmonije, dirigent K. B. Jirak — 22 Napovedi in poročila — 22.30 Angleške plošče. —*Konec ob 23.* —

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

83

»Častiti oče, ali je mogoče: Kaj me ne poznate?«

Pater Ksaver je vzkliknil:

»Antonio, Antonio, moj sin. Odkod na svetu pa prihajal sem?«

Stopil je bliže, položil Antoniu obe roki na rame in ga pogledal v obraz navzgor:

»Prej sem gledal vate navzdol. Ali še veš?«

Antonio je lahko čutil, kako stare so bile patrove roke. Preletelo ga je sočutje. Ta trenutek pa je ženski glas vrgel čez njiju dražljiv konec. Antonio je bil nenadno v zadregi in dejal je nebogljeno:

Pater Ksaver se je zasmejal:

»Seveda uradno priporočilo. Takole pravi pismo: Vse- kar morete storiti za mladega gospoda, bo kot osebno uslugo hvaležno sprejel od vas vaš najposlušnejši služabnik — ne, kar pridi moj sin, te bom že sprejel kakor zaslužiš.«

Položil je Antoniu roko na ramo in ga peljal čez dvorišče do majhnih vrat z železno mrežo, do tako ozkih vratc, da so bila docela skrita za širokim stebrom. Iz zidne vdolbine je vzel pater Ksaver svečo, katero je bil prej odložil, raztegnil dlan pred plamen za varstvo ter odšel z Antoniem po ozkih stopnicah navzgor.

Nazadnje sta se ustavila pred vrati, po katerih se je zdelo, da se v prav ničemer ne razlikujejo od sto drugih vrat, mimo katerih sta hodila. Pater Ksaver je brez obotavljanja vtaknil svoj železni ključ v ključavnico in vrata so se odprla v sobico pod streno. Skozi okno v strehi je lila mesečina, na nebu je bilo videti nekaj bledih zvezd.

Ena sama edina sveča je tu dajala svetlobo in pa tisto malo mesečine, pa se je vendar Antonio čutil takoj doma. Pater Ksaver ga je prisilil na stol, ki je ležal v senci. Ko je zagorelo še več sveč, je Antonio videl, da je bil stol eden od tistih starih rdečih stolov z blazinami, ki so ga v samostanu kot otroka tako zelo navduševali. Od ognja, pri katerem si je pater kuhal večerjo, je bdelo še nekaj žerjavice in delalo sobo skoraj malce pretoplo. Pater Ksaver je okno še dalje odprl. Zdaj sta slišale zvoke harfe od daleč pod sabo.

Pater se je obrnil in pokazal s prstom na čelo:

»Sklada opero, katere ne bodo nikdar uprizorili. To je stara sestrična rodbine Brignole. Dovolili so ji, da lahko stanuje naprej v malem stanovanju.

Že deset let. Včasih to brenkanje doni res malo neprijetno. Zato ga nocoj rajši ne bova puščala noter, kaj meniš?«

Spet je zaprl okno, stopil k ognju in vlil vode na pepel. Ko se je žerjavica izšumela, je raztegnil roke na kaminskem obodu, se naslonil nazaj in pogledal Antonia:

»Ali še pomniš mojo staro sobo v hišici?«

»Tako se mi zdi, kakor da je ne bi nikdar zapustil, pater.«

»Tako? Tako ti je torej? Da, da, ponoči se pogosto vračamo sami k sebi, k prejšnemu jazu ali k pravemu jazu. Zdaj mi pa pripoveduj vse o sebi, moj sin. Že dolgo je, kar sva se zadnjič zares pogovarjala.«

Vzel je dolgo pipo z roba peči.

»Kadiš? Ne? No, jaz kadim. To je dobrodejna mesena slabost, kateri sem se nazadnje udal.«

Brskal je po raznih čudnih posodah in skušal najti drugo pipo.

»No, poskusi tole. Samo en dim ali dva, za začetek, če ti ne bo prav dišalo. To je pravi virginijec, čisto lahek in sladek. Imam ga v tem piskru z vlažno gobo.«

Preden je Antonio dobro videl, je že imel ustnik pipe med zobmi in je vlekel sladki dim vase.

Pater Ksaver je obžalovaje pogledal na ugasni ogenj in dejala:

»Zdaj mi je pa le malo prehladno. Trenutek, oblekel bi si samo svojo volneno reč.«

In že je njegov glas donel iz male spalnice zraven:

»Vidiš, tu imam kar razkošno.«

Antonio je pokadil nekaj dimov iz pipe. V začetku je dišalo, toda kmalu je izgubil veselje, da bi kadil naprej. Imel je občutek, kakor da plava malce nad zemljo in nič več ne čuti tal pod nogami.

Ko se je pater Ksaver vrnil, mu je sedel nasproti in dejal:

»In zdaj mi pripoveduj o sebi.«

Stisnil je ogrnjeno suknjo na prsih skupaj.

»Toda pripoveduj mi prav vse. Kaj se je zgodilo še tisti dan, ko sem te pripeljal k Bonnyfeatheru?«

Antonio je začel pripovedovati. Še preden je videl, je polagoma, toda zanesljivo zabredel v nad vse natančno prikazovanje svojega življenja v vseh teh letih, kar je zapustil samostan. V začetku je bil zavedno vesel samo zaradi tega, da je mogel pripovedovati vse svoje doživljaje tako dobremu in zanesljivemu poslušalcu. Potem pa ga je prevzelo nekako slovesno razburjenje. Na njegovih krilih se je začela njegova zgodba oddaljevati, toda ne v zunanje reči, marveč vedno bolj v notranjost proti pravemu bistvu njegove narave.

Čudno: Kar namah je lahko pripovedoval vse, celo tisti vroči nočni dogodek s Fides. In v pripovedovanju je bilo olajšanje. Nič se mu ni več zdelo tako strašno zdaj, ko je vse povedal.

Pater Ksaver ni dejal nič, kar bi ga bilo motilo. Tako mu je lahko pripovedoval tudi o svoji ljubezni do Angele in o prikazni, ki ga je bila obiskala ono noč.

Komaj je bil začel govoriti o Mariji, je nenadno zapazil, da se vse, kar pripoveduje, druži v celoto prav zaradi tega, ker je vedno nosil v sebi močno in razločno njeno podobo. Ona je bila edino trajno in stalno v njegovem življenju. Toda kako bi pripovedoval o tem patru Ksaveriju?

»Kajne, Marija vendar nekaj pomeni. In tisto je v meni živo. To se pravi, imam tisto pred seboj in lahko govorim z njim, kadar moram govoriti s kom, ki je večja moč od mene. Lahko bi dejal takole: Jaz in svet in skrivnost, ki je v Mariji, se tedaj družimo. To je seveda slabo povedano, toda povedano v besedah je le nekako tako. In zdaj imam občutek, kakor da bi bil prišel sem samo zato, da povem to vam...«

Glas mu je umolknil in sveče so negibno plamenele navzgor. Ni bilo slišati glasu razen tiktakanja ure nad kaminom.

Čez čas je pater Ksaver vstal, stopil k omari v steni in vzel iz nje belega vina.

Zdaj se je šele Antonio spomnil, da ni nič večerjal. Oba sta čutila togost v udih. Majhen ogenj na ognjišču ter nekaj vina in kruha ju je spet spravilo v sedanjost in v toplino sobo.

Pater Ksaver je v kotu pripravil slamnato ležišče in prisilil Antonio, da je legel. Sam pa si je potegnil stol tik do ognja, tesno zavil suknjo okoli sebe in uprl noge v steno nad ognjem. Naslonjen na komolce je opazoval Antonio, kako je soj ognja švigal čez krepki in vendar poduhovljeni duhovnov obraz. Dejal mu je:

»In zdaj mi morate pripovedovati vi o sebi pater. Jaz sem vam pokvaril ves dolgi večer s svojimi prevažnimi zgodbami.«

Pater se je zaskrbljeno nasmehnil:

»Veliko sem moral potovati v službi svojega reda. Nekaj časa sem bil v Neaplju, pozneje v Siciliji. Tam smo stradali. Zdaj so za nas žalostni dnevi. Konec je časov, ko smo mi jezuiti šepetali kraljem v uho. Jaz sem ostal v Italiji, toda včasih so me hudo preganjali. Zadnje čase sem bil pa še precej bolan, bolan na duši in na telesu.«

Podprl si je glavo z rokami.

»Tu v tej hiši so me vzgajali, preden sem šel v Rim. Ali nisi tega vedel, Antonio?«

»Tedaj je tu bila poletna šola za novince, daj Bog, da bi bilo spet tako!«

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.